

YATIRIM İNDİRİMİ UYGULAMASINDA ÖZKAYNAK KULLANIMI

A-Özkaynak Kavramı

İşletme sahip veya ortaklarının işletme varlıkları üzerindeki hakları, özkaynak olarak tanımlanmaktadır. Bilançodaki ödenmiş sermaye, işletme faaliyeti sonucunda oluşan karlardan dağıtılmayan kısımlar ile çeşitli fonlar ve yedek akçeler bir işletmenin özkaynaklarını oluşturur.

Tekdüzen MSU Genel Tebliğinde bilançoda özkaynaklar grubu şu şekilde gösterilmektedir.

Özkaynaklar

- 50- Ödenmiş Sermaye
 - 500. Sermaye
 - 501. Ödenmemiş Sermaye (-)
- 52- Sermaye Yedekleri
 - 520. Hisse Senedi İhraç Primleri
 - 521. Hisse Senedi İptal Karları
 - 522. MDV Yeniden Değerleme Artışları
 - 523. İştirakler Yeniden Değerleme Artışları
 - 524. Maliyet Artış Fonu
 - 529. Diğer Sermaye Yedekleri
- 54- Kar Yedekleri
 - 540. Yasal Yedekler
 - 541. Statü Yedekleri
 - 542. Olağanüstü Yedekler
 - 548. Diğer Kar Yedekleri
 - 549. Özel Fonlar
- 57-Geçmiş Yıllar Karları
 - 570. Geçmiş Yıllar Karları
 - 580. Geçmiş Yıllar Zararları (-)
- 59- Dönem Net Karı (Zararı)
 - 590. Dönem Net Karı
 - 591. Dönem Net Zararı (-)

Özsermaye olarak da ifade edilen özkaynaklar analitik yöntemle göre; (Bilanço Net Aktif Toplamı - Borçlar = Özsermaye) şeklinde formüle edilir. Bu formülde bilanço net aktif toplamını bulabilmek için aktif toplamından aktif düzenleyici hesapların düşülmesi gerekir. Tekdüzen Muhasebe Sistemindeki bilanço formatında aktif düzenleyici hesaplar bilançonun aktifinde (karşılıklar, birikmiş amortismanlar ve reeskontlar gibi) (-) işaret ile gösterilmektedir. Ödenmemiş sermaye, geçmiş yıllar zararları gibi hesaplar ise pasifi düzenleyici hesaplardır. Bu nedenle Tekdüzen Muhasebe Sistemine göre hazırlanmış bir bilançoda “özkaynak” tutarı bilançonun “özkaynaklar” bölümünde hiç bir düzenleme ve değişiklik yapmadan alınabilir. Ancak, bilançoda kanunen kabul edilmeyen giderler gibi aktifleştirilmiş giderler var ise bunların bilanço aktif toplamından ayrıca indirilmesi gerekir.

B-Yatırım İndirimi - Özkaynak İlişkisi

GVK'nun 2361 sayılı Kanunla değişmeden önceki Ek: 4. maddesine göre, yatırım indirimi özsermaye ile sağlanan veya karşılanan yatırım harcamasına uygulanmaktaydı. Ancak 2361 sayılı kanunla yapılan değişiklik nedeniyle 1.1.1981 tarihinden sonra, yatırım indirimden faydalanılmasının özsermaye kullanımına bağlı olma koşulu Kanun metninden çıkarılmıştır.

C-98/10755 Sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları ve Yatırımları Teşvik Fonu Esasları Hakkında Karar

23.2.1998 gün ve 98/10755 sayılı Karar'da yatırım indirimden yararlanmanın koşulları arasında "özkaynak" kullanımı koşulu yer almamaktadır. Ancak, 94/6411 sayılı kararın 17. maddesinde özkaynak şartı konusunda şöyle denilmektedir:

***"Madde 17:** Yatırımlarda kullanılan gerekli özkaynak oranı, kaideten Kalkınmada Öncelikli Yörelerde %40, Normal Yörelerde %50, Gelişmiş Yörelerde %60'dır. Ancak, bu oranlar ile bu kararın 10.maddesinde yer alan yatırım konularına ait özkaynak oranlarından düşük olanları uygulanır.*

Yatırımlarda tamamen dış kredi veya döviz kredisi kullanılması halinde özkaynak oranı %15'e indirilebilir."

95/6569 sayılı kararın 5. maddesi ile yapılan değişiklik ile, gemi ve uçak ithalinde de özkaynak oranı %15'e indirilmiştir. İhraç edilmek üzere inşa edilen gemi ve yatlar ile Yap-İşlet-Devret modeli çerçevesinde yapılacak Müsteşarlıkça uygun görülen yatırımlarda ve finansal kiralama şirketlerince yapılacak yatırımlarda bu oranlara bağlı kalınmayacağı hükme bağlanmıştır.

Öte yandan, 94/6411 sayılı BKK'nın 10. maddesinde Ro-Ro taşımacılığı, havayolu kargo taşımacılığı, yatırımlarında özkaynak oranı %25, karayolu-demiryolu kombine taşımacılığı ve hava limanlarında soğuk hava depoları yatırımlarında özkaynak oranı %50 olarak belirtilmiştir.

95/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde, gemi inşa, yat inşa, gemi ithali, tersane, uçak ithali yatırımlarında özkaynak oranı %15, finansal kiralama şirketlerinin yapacağı kiralama yatırımlarında %10 olarak tespit edilmiştir.

98/10755 sayılı Kararın uygulama esaslarının açıklandığı 98/1 sayılı "Yatırımlarda Devlet Yardımları ve Yatırımları Teşvik Fonu Esasları Hakkında Kararın Uygulamasına ilişkin Tebliğ'in 16. maddesi Hükmü şöyledir;

Madde 16- Teşvik belgesi kapsamındaki yatırımların finansmanında uygulanabilecek asgari özkaynak oranları aşağıda belirtilmiştir.

-Kalkınmada Öncelikli Yörelerde yapılacak yatırımlarda	%20,
-Normal ve Gelişmiş Yörelerde yapılacak yatırımlarda	%40,
-Ro-Ro taşımacılığı, havayolu kargo taşımacılığı yatırımları	%25,
-Gemi inşa, yat inşa, gemi ithali ve uçak ithali yatırımları	%15,
-Finansal kiralama şirketlerinin yapacağı kiralama yatırımları	%10,

Teşvik belgeli yatırımlar kapsamında dış kredi ve yurtiçinden döviz kredisi (iç kredi ile birlikte kullanılması dahil) temin edilmesi halinde, özkaynak oranları %20'ye kadar indirilebilir. Ayrıca, ihraç edilmek üzere inşa edilen gemi ve yatlar (deniz araç ve gereçleri dahil) ile Müsteşarlıkça uygun görülen Yap-İşlet-Devret modeli çerçevesinde gerçekleştirilecek yatırımlarda bu sınırlara bağlı kalınmaz.

Yatırıma Fon kaynaklarından kredi desteğinin öngörülmesi halinde, bu kredi ile dış kredi yukarıda belirtilen %80 limitlerini aşmamak üzere birlikte kullanılabilir.

Teşvik belgelerinde gösterilen özkaynak nisbet veya miktarının altında kalınması, bunun yerine daha fazla kredi kullanıldığının anlaşılması halinde fazla kullanılan krediye tekabül eden Vergi, Resim ve Harç İstisnası 3/12/1998 tarihli ve 3505 sayılı Kanun hükümlerine göre geri alınır.

Yatırımların finansmanında; yeniden değerlendirme fonu, özkaynak olarak mütalaa edilmez.

98/10755 sayılı Kararda özkaynak oranı konusunda bir hüküm yer almamaktadır. Bu nedenle Tebliğde özkaynak oranının düzenlenmesinin hukuki dayanağı tartışmalıdır. Ancak, adı geçen Kararın 4. maddesinde;”

“Müsteşarlıkça, makro ekonomik politikalar yanında, arz_talep dengesi ve sektörel mali ve teknik yönden yapılacak değerlendirme sonucunda uygun görülen projeler bu Karar ve bu karar’a istinaden çıkarılacak tebliğlerde belirtilen ilke ve ölçüler içinde kalınmak koşulu ile teşvik belgesine bağlanabilir” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen Tebliğin 16. maddesi hükmünün hukuki dayanağının, 98/10755 sayılı Kararın yukarıda belirtilen 4. madde hükmü olduğu ileri sürülebilir.

D-Yatırım Teşvik Belgelerinde Finansman Planı

Hazine Müsteşarlığınca yatırımcıya verilen Yatırım Teşvik Belgesinde yatırım için ihtiyaç duyulan finansmanın hangi kaynaklardan ne miktar ve oranda karşılanacağını yatırımcı tarafından düzenlenip Müsteşarlığa verilen Yatırım Bilgi Formundaki (Fizibilite Raporu) bilgilere dayanılarak Yatırım Teşvik Belgesi üzerine işlenmektedir. Yatırım Teşvik Belgesinde özkaynak ve yabancı kaynak oran ve miktarları yazılmaktadır. Özkaynak oranı yürürlükteki teşvik mevzuatına göre tespit edilmektedir.

E-Hazine Müsteşarlığı’nın Yeminli Mali Müşavirlere Yönelik 04.06.1998 Gün ve 33264 Sayılı Yazısı

98/1 sayılı Tebliğin 31. maddesine göre, teşvik belgesi kapsamında gerçekleştirilen yatırım tamamlama vizesi işlemlerinin;

- Müsteşarlıkça veya
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı’na bağlı il müdürlüklerince görevlendirilecek asgari iki personel ve yatırımcı tarafından tayin edilecek **Yeminli Mali Müşavir** ile birlikte veya
- Yatırımın veya yatırımcının bağlı bulunduğu Ticaret ve Sanayi Odasıncı görevlendirilecek iki personel ve yatırımcı tarafından tayin edilecek **Yeminli Mali Müşavir** ile birlikte müştereken düzenlenecek rapora istinaden düzenlenecek rapora istinaden Müsteşarlıkça yapılabilir.

Hazine Müsteşarlığı'nca bu kapsamda TÜRMOB 'a gönderilen 4.6.1998 gün ve 33264 sayılı yazıda "özkaynak" oranının hesaplanması konusunda bir formül yer almıştır.

F-Özkaynak Kıyaslamasında Hangi Dönem Bilançosunun Esas Alınacağı

Teşvik belgeli yatırımlarda özkaynak koşuluna uyulup uyulmadığının her hesap dönemi

itibariyle mi, yoksa yatırım dönemi sonu itibariyle mi hesaplanacağı konusunda zaman zaman tereddütlere düşülmektedir. Özkaynak koşuluna uyulup uyulmadığı yatırım dönemi sonu itibariyle değerlendirilir. Örneğin üç yıl süren bir yatırımda birinci ve ikinci yıl özkaynak oranının altında kalınmakla birlikte 3. yıl sonunda özkaynak oranı yeterli ise yatırımın özkaynak şartına uyduğu kabul edilir. Dönem içindeki özkaynak noksanlıkları yatırım indirimi hakkının kullanılmasına engel değildir.

Ancak, kaynak kullanımı destekleme primi ödemesi ihtiva eden teşvik belgeli yatırımlarda 31.12.1996 tarihinden sonraki dönemlerdeki harcamalara prim ödemesi yapılmadığı için, kaynak kullanımını destekleme primi ödemesine esas teşkil edecek özkaynak oranı 31.12.1996 tarihindeki bilançoda tespit edilecek özkaynak oranı esas alınacaktır.¹

Hazine Müsteşarlığı'nca TÜRMOB'a gönderilen yazı ekindeki "Yatırım Tamamlama Ekspertiz Raporu'nun" "Yatırım Finansmanı" bölümünde aşağıda belirtilen bilgilerin, ilgili bankalardan da alınacak yazıya istinaden doldurulması gerekmektedir.

"B-YATIRIM FİNANSMANI (milyon TL)

1. Özkaynaklar (%).....
 - a) Sermaye
 - b) Şirket Fonları
 2. Yabancı Kaynaklar (%).....
 - a) İç Kredi
 - Fon Kaynaklı Kredi
 - Diğer
 - b) Dış Kredi
 - c) Döviz Kredisi
 - d) İşletme Kredisi
 3. Gümrük Muafiyeti
- Toplam Yatırım"**

Ekspertiz Raporu'nun 5 nolu eki olan Mukayeseli Yatırım Tablosu'nda Özkaynak Kullanımı konusunda objektif esaslar getirilmiştir. Buna göre Yatırım Finansmanının Teşvik Belgesi Değerleri ile Gerçekleşme Değerleri karşılaştırılarak fiili durum tespit edilmektedir. Mukayeseli Yatırım Tablosu'nun ekinde ise Yatırım başlangıç tarihindeki bilanço değerleri ile yatırımın tamamlandığı tarihteki bilançodaki Duran Varlıklar ile Özkaynaklar kalemleri arasındaki değişim oranı tespit edilerek yatırım dönemindeki özkaynak kullanımı objektif olarak tespit edilmektedir.

¹ Hazine Müsteşarlığı Teşvik Ve Uygulama Genel Müdürlüğü'nün 8.5.1998 gün ve 25865 sayılı özeldesesi

Bilanço analizi, teşvik belgesinin alındığı yıl ile tamamlama vizesinin yapılacağı yıllar arası bilançolar esas alınarak yapılacaktır. Teşvik belgesinin alındığı yıl yatırım harcaması yapılmış ise bilanço analizinde bir önceki yıl bilançosu esas alınır.

Özkaynak kıyaslamasında uygulanacak formül aşağıdaki gibidir ;

Yatırım Dönemi Sonrası Özkaynak Tutarı- Yatırım Dönemi Öncesi Özkaynak Tutarı=A

Yatırım Dönemi Sonrası Duran Varlıklar Tutarı-Yatırım Dönemi Öncesi Duran Varlıklar Tutarı=B

Özkaynak Kullanımı:A/B

Örneğin yatırım dönemi sonu ile yatırım dönemi başı özkaynak farkı 60; duran varlıklar hesap grubu farkı 90 ise yapılan yatırımların %66.6'sının özkaynaklardan karşılandığı anlaşılır.

G-Mevcut Uygulama

Bugüne kadarki uygulamada Hazine Müsteşarlığı'nın özkaynak kullanımı konusunda katı bir tutum izlemediği bilinmektedir. Genellikle özkaynak koşuluna uyulmadığı gerekçesiyle yatırım teşvik belgesi iptali yoluna gidilmemektedir. Gerek 98/10755 sayılı kararda gerekse daha önceki Kararlarda özkaynak şartına uyulmaması sadece 3505 sayılı kanuna göre faydalanılan vergi, resim, harç istisnasının geri alınacağı yazılıdır. 98/1 sayılı Tebliğ ile getirilen düzenlemede ise Kanun hükmünde açıkça yazılı olmadığı halde özkaynak şartına uyulmadığı tespit edilen yatırımcıların yatırım teşvik belgeleri iptal edilebilecektir. Keza özkaynak şartı da belgede uyulması gereken hususlar arasında yer almaktadır.

Yeni uygulamada yatırımcının özkaynak şartına uymaması halinde, vergi, resim, harç konusu dışında ne tür bir yaptırım uygulanacağı açık değildir. Bizim görüşümüze göre özkaynak şartına uymamış olan yatırımcıdan verilen diğer teşvik ve devlet yardımları geri alınmamalıdır. Sadece yatırım indirimi uygulamasında özkaynak noksanlığına bağlı olarak yatırım indirimi tutarında bir indirimle gidilebilir. Teşvik belgesinin verilmesindeki amaç yatırımın tamamlanıp faaliyete geçmesidir. Yatırım tamamlanıp faaliyete geçirilmiş ise yatırım indirimi uygulaması yönünden yatırımcıya herhangi bir yaptırım uygulanmamalıdır.

Yeni uygulama ile Yeminli Mali Müşavirlere çok önemli bir sorumluluk getirilerek, yıllardan beri uygulama esasları tam olarak bilinmeyen özkaynak kullanımı konusu ve kriterleri belli edilmiştir. Buna göre, Yatırım dönemi içindeki özkaynak artışları ile duran varlık artışları kıyaslanarak, duran varlık harcamalarının ne kadarının özkaynaklardan karşılandığı hesaplanacaktır. Bu hesaplamada da, özkaynak artışının ne kadarının duran varlık hesap grubu içinde bulunan teşvik belgeli yatırıma, ne kadarının diğer duran varlık kalemlerine tahsis edildiği konusu önem arzetyemeyecektir. Esasen bilanço kalemlerinin karşılaştırılması suretiyle, özkaynak artışlarının ne kadarının teşvik belgeli yatırıma, ne kadarının diğer duran varlık kalemlerine harcandığının tespiti yukarıda verilen formüle göre mümkün değildir.

H-Birikmiş Amortismanlar zkaynak Olarak Dikkate Alınacaktır.

Tekdüzen Muhasebe Sistemi bilanço formatındaki zkaynaklar grubunda, ödenmiş sermaye, sermaye yedekleri, kar yedekleri ve geçmiş yıllar karları yer aldığı halde, yatırım indirimi uygulamasında birikmiş amortismanlar ve karşılıklar da zkaynak kabul edilecektir. Ancak, sermaye yedekleri grubunda bulunan **Değer Artışı Fonu**, zkaynak olarak dikkate alınmayacaktır.

Bilindiğı gibi amortisman ve karşılık giderleri nakit çıkışı gerektirmez. İşletme dönem karının hesabında gider olarak kayıtlarda gösterdiği amortisman ve karşılık giderlerini, işletmede harcanabilir kaynak olarak yatırımlarda kullanılabilir. Yeniden değerlendirme işleminden kaynaklanan Değer Artış Fonu ise aktiflerdeki artışı dengelemek için bilançonun pasifinde yer alır. Yeniden değerlendirme işlemi gerçekte işletmeye yeni bir kaynak girişi sağlamadığı için, harcama yapılmasına imkan vermez.

Öte yandan Yeniden Değerleme işlemi sırasında Birikmiş Amortismanlarda meydana gelen artış tutarları da zkaynak olarak dikkate alınmamalıdır. Sadece gider kaydedilen amortismanlar ile kıdem tazminatı karşılıkları ve şüpheli alacak karşılıkları zkaynak gibi değerlendirilmelidir. Değer düşüklüğü karşılıklarının da nakit çıkışı gerektirmediğı dikkate alınırsa zkaynak olarak değerlendirilmesi düşünülebilir.

I-Örnek Uygulama

Hazine Müsteşarlığı'na hazırlanıp TÜRMOB Genel Başkanlığı'na gönderilen yazı ekindeki zkaynak hesaplama tablosuna göre, zkaynak kullanımı aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.Ek:1

	Yatırım Dön. Başlangıç Değ.	Yatırım Dön. Sonu Değ.
Duran Varlıklar	50.000	210.000
C- Mali Duran Varlıklar (+)	1.000	3.500
-Bağlı Menkul Kıymetler	-	
-İştirakler	1.000	2.000
-Bağlı Ortaklıklar		1.500
D- Maddi Duran Varlıklar (+)	45.000	199.000
-Arazi- Arsa	5.000	10.000
-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	3.000	3.000
-Binalar	8.000	20.000
-Tesis, Makine ve Cihazlar	15.000	40.000
-Taşıtlar	6.000	10.000
-Demirbaşlar	7.000	15.000
-Diğer Maddi Duran Varlıklar	1.000	1.000
-Yapılmakta Olan Yatırımlar		100.000
E-Maddi Olmayan Varlıklar	4.000	7.500
-Haklar		
-Şerefiyeler		
-Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri		
-Araştırma ve Geliştirme Giderleri		4.000
-Özel Maliyetler	3.000	3.000
-Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar		
-Verilen Avanslar	1.000	500
Özkaynaklar	39.500	94.500
A-Ödenmiş Sermaye (+)	10.000	30.000
B-Sermaye Yedekleri (+)	1.000	8.000
-Hisse Senedi İhraç Primleri		3.000
-Hisse Senedi İptal Karları		
-Diğer Sermaye Yedekleri		
-Maliyet Artış Fonu	1.000	5.000
C-Kar Yedekleri	4.500	14.500
-Yasal Yedekler	2.000	4.000
-Statü Yedekleri	1.000	1.500
-Olağanüstü Yedekler		3.000
-Diğer Kar Yedekleri		
-Özel Fonlar	1.500	6.000
D-Geçmiş Yıllar Karları	3.000	5.000
E-Geçmiş Yıllar Zararları		
F-Birikmiş Amortismanlar	10.000	25.000
-Maddi Duran Varlık B. Amortismanları	9.000	23.000
-Maddi Olmayan Duran Varlık B. Amortismanı	1.000	2.000
G-Karşılıklar	11.000	12.000
-Şüpheli Alacaklar Karşılığı	4.000	2.000
-Kıdem Tazminatı Karşılığı	7.000	10.000

Özkaynak Farkı : 94.500 - 39.500 =55.000

Duran Varlıklar Farkı : 210.000 - 50.000 =160.000

Gerçekleşen Özkaynak Oranı : 55.000/160.000=%34.3

Yukarıdaki bilanço karşılaştırmasında, yatırım dönemi başı ile yatırım dönemi sonu arasında özkaynaklarda 55.000. birim artış olurken Duran Varlıklardaki artış 160.000. birim dir. Bu durumda işletmenin yatırım harcamasının büyük bir kısmını yabancı kaynaklardan karşıladığı anlaşılmaktadır. Bu analizde işletmenin 100.000. birim yatırım harcamasının 55.000 birimlik kısmını özkaynaklarından karşıladığını söylemek mümkün değildir. Keza, bu dönemde yatırım dışındaki maddi duran varlık kalemlerindeki artış miktarı 44.000.birimdir.İşletme özkaynak artışının 44.000 birimini bu kalemlerdeki artışlara harcayıp Yapılmakta Olan Yatırıma sadece 11.000 birim kaynak ayırmış da olabilir. Hatta özkaynak artışı Dönen Varlık alımlarında da kullanılmış olabilir. Bununla birlikte ortaya konan kriterin özkaynak-yatırım dengesi konusunda genel bir fikir verdiği söylenebilir.

Yukarıdaki tablodaki Maddi Duran Varlık artışlarının 20.000.biriminin, Birikmiş Amortisman artışlarının da 8.000. biriminin **yeniden değerlendirme işleminden** kaynaklandığı anlaşılmış ise; bu defa Özkaynak farkının (55.000 - 8.000) 42.000.birim, Duran Varlık artışının ise (160.000 - 20.000) 140.000.birim olarak hesaplanması gerekir. Bu takdirde özkaynak kullanım oranı;

$$42.000/140.000= \%30 \text{ olacaktır.}$$

İ-Diğer Hususlar

1-Analiz Yapılacak Bilançoların Tespiti

Bilanço analizi, teşvik belgesinin alındığı yıl ile tamamlama vizesinin yapılacağı yıla ait bilançolar esas alınarak yapılacaktır. Teşvik belgesinin alındığı yıl yatırım harcaması yapılmış ise bilanço analizinde bir önceki yıl bilançosu esas alınacaktır. İşletmeler isterlerse yatırım harcaması tarihinden bir önceki gün itibariyle ara bilanço çıkartarak bunu “başlangıç bilançosu” olarak değerlemeye tabi tutabilirler görüşünderiz. Ancak, Hazine Müsteşarlığı yatırımın başladığı bir önceki yıl bilançosunun esas alınabileceğini kabul etmektedir.

2-Dönem Kar veya Zararın Durumu

Hazine Müsteşarlığı’nca hazırlanan tabloda dönem net kar veya zararı özkaynak unsuru olarak dikkate alınmamıştır. Bize göre, dönem net kar veya zararı da “özkaynak” oranının hesabında, dikkate alınmalıdır. Bu noksanlık düzeltilmelidir.

3-Maliyet Artış Fonu ve Yenileme Fonu’nun Durumu

Gelir Vergisi Kanunu’nun 38 nci maddesi uyarınca hesaplanan Maliyet Artış Fonu esas itibariyle bir kar yedeğidir. Ancak Maliye Bakanlığı bu fonu sermaye yedekleri grubunun altında 524 nolu hesap kodunda göstermiştir. Maliyet Artış Fonu da işletmeye sağlanan bir kaynak olduğundan, özkaynak farkının hesabında olumlu unsur olarak dikkate alınmalıdır. Aynı şekilde Özel Fonlar hesap grubunda gösterilen Yenileme Fonu da işletmeye geçici de olsa kaynak sağlar. Özsermayeyi artırıcı rol oynar.

J-Sonuç

98/10755 sayılı BKK’nda özkaynak oranları daha düşük tutulmuştur. Bu oran KÖY’de %20, normal yörelerde %40’dır. Özkaynak oranının düşük tutulması firmaları “işletme dönemi”nde finansman sıkıntısına sokabilir. Bu nedenle, yatırımlarda belli oranda özkaynak şartı aranması normal kabul edilmelidir. Ancak bu uygulama özkaynağı bulunan yatırımcıların devletçe desteklenmesi sonucunu doğurmaktadır.

Yatırım indirimi uygulamasında, mükelleflerin Yatırım Teşvik Belgesinde belirtilen özkaynak şartına uymaları gerekir. Ancak, özkaynak şartına uyulmamış olmakla birlikte yatırım amaca uygun şekilde tamamlanmış ise teşvik belgesinin iptal edilip edilmeyeceği açık değildir. 98/1 nolu Tebliğe göre, önceden olduğu gibi özkaynak koşuluna uyulmadığı halde, fazla kredi kullanımının tespiti halinde fazla kullanılan krediye ait vergi, resim, harç istisnası 3505 sayılı Kanunu’na göre geri alınacaktır. Bize göre, yasada ve ilgili Bakanlar Kurulu Kararında özkaynak şartı yoktur. Diğer koşullar yerine getirilmiş ise sadece özkaynak şartına uyulmaması belgenin iptal nedeni olmamalıdır. Hazine Müsteşarlığının Tebliğ ile böyle bir düzenleme yapmaya yetkisi olup olmadığı tartışmalıdır. Bununla birlikte gerek mükellefler gerekse Yeminli Mali Müşavirler yatırım indirimi uygulamasında, özkaynak oranını dikkate almalıdırlar.